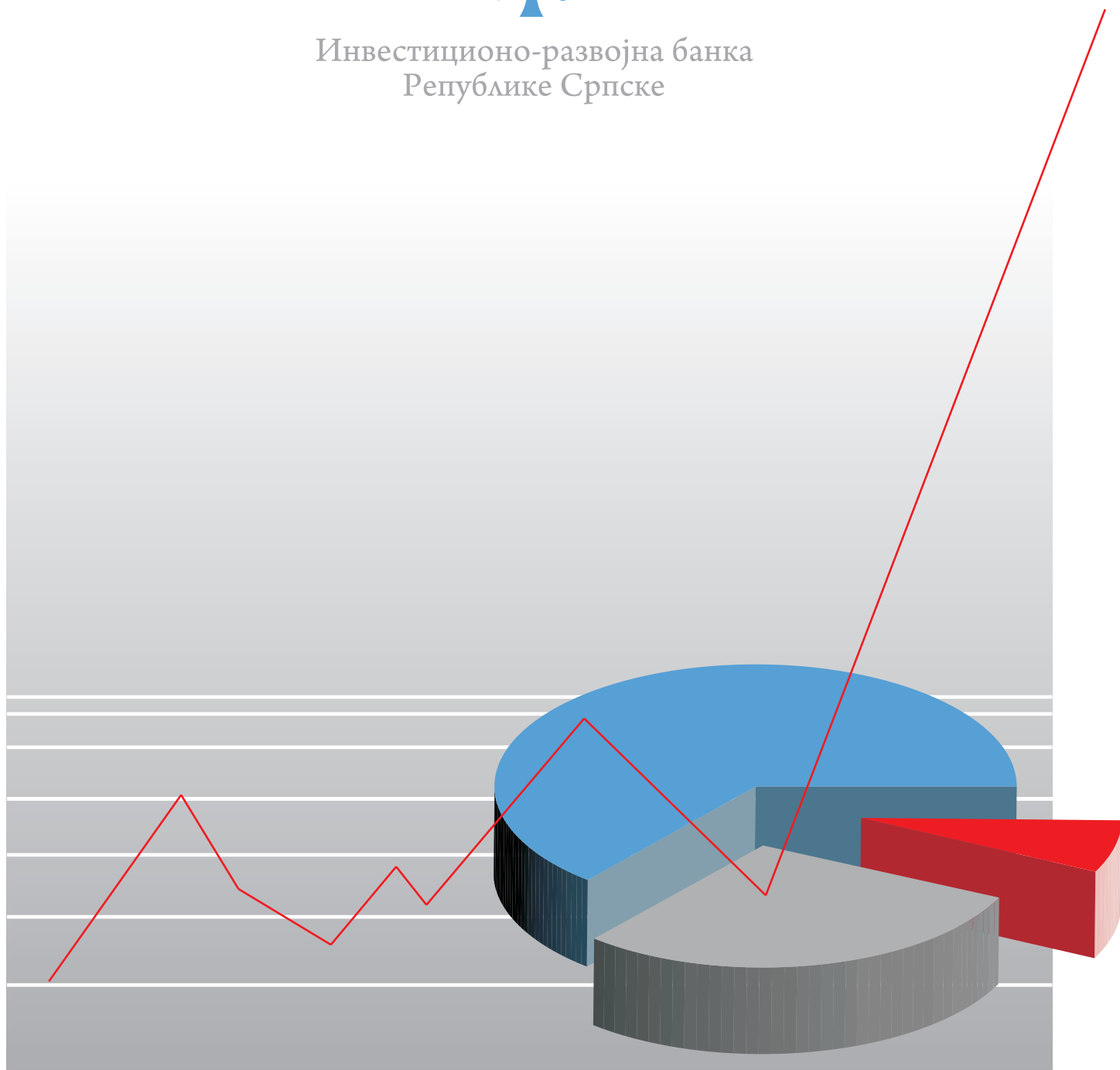

Инвестиционо-развијна банка
Републике Српске

ЕКОНОМСКИ МОНИТОР ИРБРС

СЕПТЕМБАР 2009.

САДРЖАЈ

I САЖЕТАК	1
II У ФОКУСУ	2
2.1 Спољнотрговинска реалност у условима глобалне економске кризе	2
2.1.1 Карактеристике домаће спољнотрговинске активности	2
III РЕАЛНИ СЕКТОР	4
3.1 Бруто домаћи производ у 2008. години	4
3.2 Индустијска производња РС у периоду I-VI 2009. године	6
3.3 Грађевинска активност РС у периоду I-VI 2009. године	7
3.4 Тржиште рада	7
3.4.1 Незапосленост	7
3.4.2 Плате и пензије	8
IV ЦИЈЕНЕ И ФИНАНСИЈСКИ СЕКТОР	9
4.1 Цијене	9
4.2 Финансијска тржишта	10
4.2.1 Банкарски сектор	10
4.2.2 Берзе	11
4.3 Stand-by аранжман БиХ са ММФ-ом	13
V СТРАНЕ ДИРЕКТНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ	14
VI СТАТИСТИЧКИ АНЕКС	16
Табела 1: Спољнотрговинска размјена РС и БиХ, у 000 КМ	16
Табела 2: Бруто додата вриједност и БДП РС у текућим цијенама	16
Табела 3: Бруто додата вриједност и БДП БиХ у текућим цијенама	17
Табела 4: Секторски доприноси номиналном расту БДП-а, у процентним поенима	17
Табела 5: Индекси индустријске производње РС	18
Табела 6: Међугодишња промјена вриједности производње у одабраним дјелатностима прерађивачке индустрије, по мјесецима , у %	18
Табела 7: Грађевинска активност РС, индекси	18
Табела 8: Незапосленост у РС	18
Табела 9: Просјечне нето плате по секторима у РС, у КМ	18
Табела 10: Просјечне нето плате по секторима у БиХ, у КМ	19
Табела 11: Просјечне пензије у РС, у КМ	19
Табела 12: Преглед кретања инфлације у РС, мјерена индексом потрошачких цијена- CPI	19
Табела 13: Активне каматне стопе у БиХ, у %	19

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

АРС - Анкета о радној снази
АБРС - Агенција за банкарство Републике Српске
РС - Република Српска
БиХ - Босна и Херцеговина
БДП - Бруто домаћи производ
БДВ - Бруто додана вриједност
БХАС - Агенција за статистику Босне и Херцеговине
РЗС РС - Републички завод за статистику Републике Српске
ЕУ - Европска Унија
г/г - година на годину (исти период претходне године)
ИРБРС - Инвестиционо-развојна банка Републике Српске
ЦББХ - Централна банка Босне и Херцеговине
ФБиХ - Федерација Босне и Херцеговине
ФЗЗЗ - Федерални завод за запошљавање
ФОНД ПИО РС - Фонд за пензијско - инвалидско осигурање Републике Српске
ЗЗЗРС - Завод за запошљавање Републике Српске
КМ - Конвертибилна марка
КЛ - Кредитна линија
ПП - Процентни поен
ММФ - Међународни монетарни фонд
БИРС - Берзански индекс Републике Српске
EURIBOR - Euro Interbank Offered Rate (Европска међубанкарска каматна стопа)
EBRD - European Bank for Reconstruction and Development (Европска банка за обнову и развој)
CPI - Consumer Price Index (Индекс потрошачких цијена)
CEFTA - Central European Free Trade Area (Централноевропска зона слободне трговине)
BELEXLINE - Општи индекс акција Београдске берзе
CROBEX - Службени индекс Загребачке берзе
SASX - 10 - Главни индекс Сарајевске берзе
К - квартал

ЛИСТА ТАБЕЛА И ГРАФИКОНА

- Табела 1: Дјелатности са највећим учешћем у БДП-у, у %
- Табела 2: Стопе раста појединих дјелатности, у %
- Табела 3: Дјелатности са највећим доприносом номиналном расту БДП-а, у процентним поенима
- Табела 4: Стопа незапослености у РС према АРС
- Табела 5: Раст запослености по дјелатностима у РС
- Табела 6: Номинални и реални раст просјечне нето плате у РС
- Табела 7: Преглед пласмана ИРБРС по кредитним линијама, период 1.4.2008. - 28.8.2009.
- Графикон 1: Компаративни однос спољнотрговинске активности РС у првом полугодишту 2008. и 2009. године, у 000 КМ
- Графикон 2: Компаративни однос спољнотрговинске активности БиХ у првом полугодишту 2008. и 2009. године, у 000 КМ
- Графикон 3: Мјесечна динамика РС извоза и увоза, у периоду I-VI 2009. године, у 000 КМ
- Графикон 4: Географска структура БХ извоза, I-VI 2009., у 000 КМ
- Графикон 5: Географска структура БХ увоза, I-VI 2009., у 000 КМ
- Графикон 6: Стопе реалног раста БДП-а у %
- Графикон 7: Остварени реални раст БДП-а у 2008. години
- Графикон 8: БДП по глави становника, у КМ
- Графикон 9: Агрегирана структура привреде у 2008. години, у % БДП-а
- Графикон 10: Стопе раста индустрије у %, г/г
- Графикон 11: Стопе промјена индустријских сектора у %, г/г
- Графикон 12: Међугодишња промјена вриједности производње у одабраним дјелатностима прерађивачке индустрије по мјесецима, у %
- Графикон 13: Стопе промјена у грађевинарству Српске, у %
- Графикон 14: Стопе промјена у грађевинарству по мјесецима, у %
- Графикон 15: Кретање броја незапослених у РС и ФБиХ
- Графикон 16: Кретање просјечне нето плате у РС у КМ
- Графикон 17: Раст просјечне нето плате по секторима
- Графикон 18: Просјечне пензије у РС (у КМ)
- Графикон 19: Међугодишњи индекс потрошачких цијена (CPI), РС и БиХ, у периоду I-VI 2009. године, по мјесецима
- Графикон 20: Однос кретања укупних цијена, цијена хране и безалкохолних пића и превоза, мјерен CPI (г/г), у првом полугодишту 2009. године, Република Српска
- Графикон 21: Инфлација у региону- стопа инфлације/ дефлације у јуну 2009. године, у %
- Графикон 22: Активне каматне стопе у РС (у %)
- Графикон 23: Активне каматне стопе у БиХ (у %)
- Графикон 24: Укупни кредити у РС (у милионима КМ)
- Графикон 25: Укупни депозити у РС (у милионима КМ)
- Графикон 26: Вриједност берзанских индекса у региону, у периоду јануар- јун 2009. године
- Графикон 27: Вриједност укупног промета на Бањалучкој берзи, у првих шест мјесеци 2008. и 2009. године, у КМ
- Графикон 28: Структура укупног промета на Бањалучкој берзи, у периоду јануар- јун 2009. године
- Графикон 29: Вриједност тржишне капитализације на Бањалучкој берзи, у првих шест мјесеци 2008. и 2009. године, у КМ
- Графикон 30: Прилив СДИ у РС за првих шест мјесеци 2009. године, по земљама-улагачима
- Графикон 31: Прилив СДИ у РС за првих шест мјесеци 2009. године, по дјелатностима - секторима

I САЖЕТАК

Почетком 2009. године, **финансијска криза је ескалирала у најснажнију глобалну рецесију**, након Велике депресије 30-тих година прошлог вијека. **Нити домаћа економија, прије свега због своје отворености и екстерне орјентисаности те повезаности са развијеним европским привредама, није остала имуна на успоравање глобалних економских трендова.**

Пад агрегатне тражње и нивоа привредне активности у економски најразвијенијим земљама свијета негативно су се рефлектовали на РС извоз, који је, у периоду I-VI 2009. године, остварио међугодишњи пад од 16,8%. Истовремено, високи интезитет увозне зависности свих облика домаће потражње, у условима њене контракције, резултовао је смањењем РС увоза од 14% (г/г), праћено побољшањем платнобилансне неравнотеже БиХ. Пад куповне моћи и склоности ка потрошњи грађана РС довели су до смањења промета у трговинама на мало које је у, К1 2009. године, износило 11,9% (г/г). Пад промета и блага контракција броја запослених, у релативном изразу од 1,4% (г/г) преокренули су тренд кретања општег нивоа цијена што је резултовало дефлацијом од 0,1%, у првом полугодишту 2009. године. Глобална успоравања негативно су се одразила и на вриједност бруто страних директних инвестиција у РС које су, у периоду јануар- јун 2009. године, износиле 43,3 милиона КМ (међугодишњи пад од 56,6%).

С друге стране, економија РС је забиљежила експанзију одређених привредних сектора који би могли да апсорбују значајан дио негативних ефеката глобалне финансијске и економске кризе. У периоду I-VI 2009. године, у РС остварен је **респектабилан међугодишњи раст индустријске производње од 17,1%, што представља највишу остварену стопу раста у региону.** Такође, **грађевински сектор биљежи експанзију од 6,5% (г/г)** и у условима смањене потражње за некретницама. Током првог полугодишта, **вриједност тржишне капитализације на Бањалучкој берзи повећала се за око 200 милиона КМ**, што представља позитиван одговор на опоравак инвестиционог расположења на свјетским берзама. **Међугодишњи раст кредитних пласмана у РС, у првом полугодишту 2009., износио је 11,4%. Просјечне нето плате и просјечне пензије, у периоду јануар- јун, оствариле су раст од 9,2%, односно 17,1% (г/г) што је спријечило још значајнији пад приватне потрошње. У 2008. години, БДП-а РС је остварио реални раст од 5,7% (г/г)¹, што је за 0,7 процентних поена више од просјека региона (5%).**

Постепена стабилизација финансијског сектора и побољшање инвестиционог сентимента праћене јачањем фискалних стимуланса агрегатној тражњи, у развијеним земљама свијета, почели су утицати и на глобални реални сектор који показује прве знакове опоравка. Званични излазак из рецесије Јапана, Њемачке и Француске, у другом кварталу, јасан је сигнал да се **свјетска економија налази на путу опоравка. У таквим околностима, домаћа економска кретања директно ће кореспондирати са глобалним трендовима, а домаћи опоравак биће детерминисан интезитетом и динамиком опоравка свјетске економије. Према прогнозама међународних финансијских институција, домаћа економија би, након благе контракције у 2009. години, требала да забиљежи позитивну стопу раста од 1-3% у 2010. години. Имајући у виду да се економије региона суочавају са значајним падом економских активности у 2009. години који у Србији износи 3,5%, а у Хрватској 6,7%², привредни резултати РС и БиХ још више добијају на значају.**

1. Подаци о БДП-у за 2008. годину, публиковани су средином 2009. године.

2. Подаци о контракцији економске активности односе се на податке о реалном паду БДП-а, у К1 2009. године, у Србији и Хрватској.

II У ФОКУСУ

2.1 Спољнотрговинска реалност у условима глобалне економске кризе

Спољни сектор представља један од трансмисијских канала путем којег се глобална економска криза најбрже прелијева у домаћу друштвено-економску реалност, посебно у случају малих земаља у развоју са високим степеном екстерне оријентације и отворености, каква је наша земља.

Контракција привредне активности и укупне тражње, на глобалном нивоу, резултује смањеним пласманом домаћих производних вишкова на извозна тржишта. Отежани пласман производа има негативни утицај на обим домаће привредне активности, посредно и на ниво запослености, куповне моћи становништва као и буџетских прихода фискаса. Другим ријечима, евидентна је дјелимична зависност домаће привреде од трендова на међународним тржиштима која су генератор тражње за значајан дио домаћих производа те условавају запосленост домаћих извозно оријентисаних производних капацитета. Синтеза претходних негативних аспеката кризе иницира пад домаће агрегатне потрошње, личне и репродуктивне, што даје додатни импулс смањењу привредне активности, али и редукцији увоза³. На овај начин, **глобална економска криза се веома брзо рефлектује на домаћу економију**. Међутим, битно је нагласити да споменути тренд није карактеристика само економије РС и БиХ већ је присутан у већини земаља из окружења и шире. Сам опоравак извозно оријентисаних активности домаћих привредних субјеката ће зависити од опоравка привреда и повећања потрошње у земљама главним трговинским партнерима РС и БиХ.

2.1.1 Карактеристике домаће спољнотрговинске активности

Спољнотрговинска кретања, током првог полугодишта 2009. године, била су под снажним утицајем негативних ефеката глобалне економске кризе (види Графиконе 1 и 2). **Међугодишњи пад укупне спољнотрговинске размјене РС износи 14,9%**. Истовремено, **на БХ нивоу овај пад је још оштрији и износи 24,9% (г/г)**.

Комбинација неповољне секторске структуре и високог степена географске концентрације учинила је домаћи извоз хиперсензибилним на екстерне шокове. С обзиром да су главни домаћи извозни брендови сировине и полупроизводи, пад цијена примарних производа на свјетским тржиштима и редукција агрегатне тражње, резултирали су оштрим падом вриједности домаћег извоза током првог полугодишта 2009. године. **На нивоу РС, извоз биљежи међугодишњи пад од 16,8%, односно на нивоу БиХ, од 23,8%**.

Захваљујући неразвијености домаће прерађивачке индустрије, увоз је високо дифузан. Увози се готово све, од изворске воде, до високих технологија.

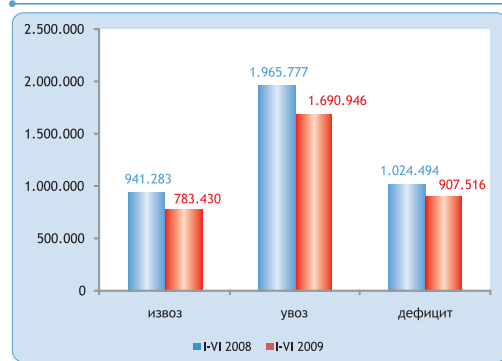
У структури домаће потрошње доминира увоз. Смањење вриједности увоза позитивно корелира са падом вриједности агрегатне потрошње, у контексту дисторзивних ефеката глобалне економске кризе на домаћи друштвено-економски амбијент. **Међугодишњи пад вриједности РС увоза, у периоду јануар- јун 2009. године, износи 14%, односно на нивоу БиХ, 25,3%**. Истовремено, **међугодишњи пад промета у трговинама на мало у РС, у К1 2009. године, износи 11,9%**⁴.

Контракција спољнотрговинске активности коју карактерише значајнији пад увоза у поређењу са смањењем извоза рефлектовала се на "побољшавање" салда робне размјене са иностранством. Наиме, **РС дефицит, у**

³ Увоз има значајну улогу у задовољавању домаће агрегатне потрошње.

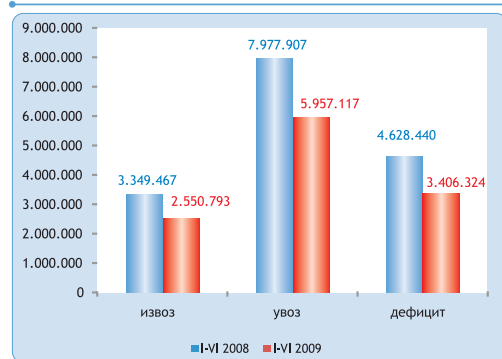
⁴ Извор: РЗС РС

Графикон 1: Компаративни однос спољнотрговинске активности РС у првом полугодишту 2008. и 2009. године, у 000 КМ

Извор: РЗС РС

Графикон 2: Компаративни однос спољнотрговинске активности БиХ у првом полугодишту 2008. и 2009. године, у 000 КМ

Извор: БХАС

првом полуугодишту 2009. године, биљежи смањење од 11,4% у поређењу са истим периодом прошле године, односно укупни дефицит на БХ нивоу, смањење од 26,4%.

На крају К1 2009. године, дефицит текућег дијела платног биланса је износио 306,9 милиона КМ, што је у односу на исти период 2008. године (734,6 милиона КМ), мање за 58,2%⁵. Према процјенама ММФ, дефицит текућег рачуна, у 2009. години, смањиће се на 9,3% БДП-а у односу на 2008. годину када је износио 15% БДП-а⁶.

У периоду I-VI 2009. године, просјечна вриједност оствареног извоза по глави становника⁷ РС износи 545 КМ, што је у односу на исти период прошле године мање за 16,8% или 109,8 КМ. Истовремено, просјечна вриједност укупног БХ извоза по становнику (663,9 КМ) биљежи међугодишњи пад од 23,8%, односно 207,8 КМ.

Иако вриједности РС извоза и увоза биљеже међугодишњу контракцију, њихове вриједности, посматрано мјесец на мјесец (м/м), карактерише инверзан тренд. Наиме, од почетка године, РС извоз карактерише константни раст. Међутим, овај позитивни тренд је прекинут током априла и маја, а потом поново настављен у јуну⁸ (види Графикон 3).

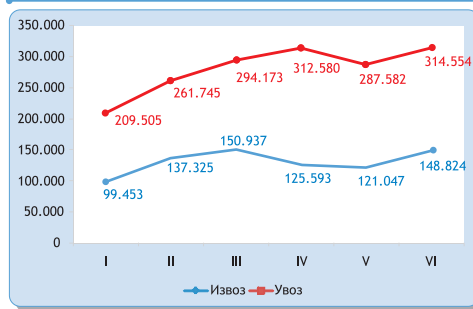
Током првог полуугодишта 2009. године, ако се изузме блага флукуација наниже у мају мјесецу, вриједност РС увоза биљежи тренд континуираног раста (види Графикон 3).

Око 1/3 вриједности укупног извоза реализује се у Србију и Хрватску⁹. Домаћи извоз директно кореспондира са трендовима везаним за обим укупне потрошње у овим земљама, најзначајнијим извозним партнерима. Вриједност промета у трговинама на мало, у Србији, у К1 2009. године, у односу на исти период прошле године пала је за 3,8%, односно у поређењу са К4 2008. године, за 28,1%¹⁰. У Хрватској, промет у трговинама на мало, у К1 2009. године у односу на К1 2008. године, смањен је за 12,5%¹¹. Вриједност БХ извоза у Србију, током првог полуугодишта 2009. године, опала је за 29,2% (г/г), односно у Хрватску, за 18,1% (г/г).

Током првог полуугодишта 2009. године, групи најзначајнијих РС увозних партнера (Србија- 21,4%, Хрватска- 6,7% и Италија- 10,6% укупног увоза) придружила се и Русија¹², са учешћем од 18,1% у укупном РС увозу.

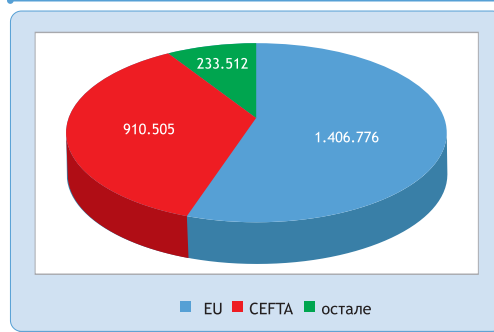
У посматраном периоду, 55,2% БХ извоза реализовано је у ЕУ, односно 35,7% у земље потписнице СЕФТА Споразума (видјети Графикон 4). Истовремено, 49,3% укупног увоза у БиХ потиче из ЕУ, односно 26,2% из земаља потписница СЕФТА Споразума (видјети Графикон 5).

Графикон 3: Мјесечна динамика РС извоза и увоза, у периоду I-VI 2009. године, у 000 КМ

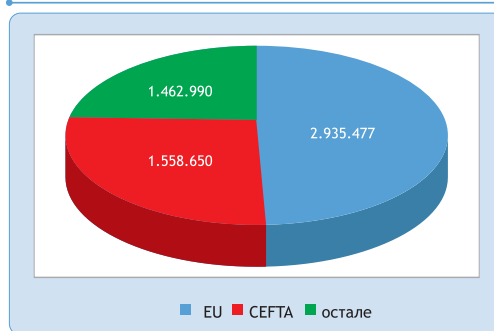
Извор: БХАС

Графикон 4: Географска структура БХ извоза, I-VI 2009., у 000 КМ

Извор: БХАС

Графикон 5: Географска структура БХ увоза, I-VI 2009., у 000 КМ

Извор: БХАС

5. Извор: ЦББХ

6. Извор: International Monetary Fund, World Economic Outlook, april 2009

7. Просјечна вриједност извоза по глави становника користи се као мјера конкурентности домаћег извоза.

8/. Мјесечни раст вриједности РС извоза у јуну мјесецу износи 22,9%. Извор: РЗС РС

9. У структури оствареног РС извоза у периоду јануар- јун 2009. године, релативно учешће Србије износи 21,4%, Хрватска, са 13,4%. Истовремено, у структури укупног БХ извоза, Србија учествује са 12,5%, односно Хрватска са 18,2%.

10. Извор: Република Србија, Републички завод за статистику.

11. Извор: Република Хрватска, Државни завод за статистику.

12. Афирмацији Русије као значајног РС увозног партнера допринео је увоз сирове нафте за потребе Рафинерије нафте у Босанком Броду.

У структури укупног извоза веома значајно мјесто заузима **Извоз након унутрашње обраде, систем суспензија**. Током периода јануар- јун 2009. године, ова категорија извоза биљежи пад од 35,7% (г/г), на БХ нивоу. Његово релативно учешће у укупном извозу смањено је са 52,6%, у првом полуугодишту 2008., на 44,5%, у истом периоду 2009. године.

Међугодишњи раст вриједности РС извоза, током периода јануар- јун, **евидентан је у сљедећим одсјецима СМТК¹³**: *храна и живе животиње*- 4,7%; *пића и дуван*- 66,9%; *минерална горива, мазива и сродни производи*- 108,4%; *масти и воскови животињског или биљног порјекла*- 322,7%. Истовремено, на **страни увоза, раст вриједности биљеже сљедећи одсјец**: *пића и дуван*- 8,1%; *минерална горива, мазива и сродни производи*- 39,2%; *масти и воскови животињског или биљног порјекла*- 6,3%. **Суфицит у размјени са иностранством, у вриједности од око 77,9 милиона КМ, остварен је само у одсјеку сирове материје нејестиве, осим горива¹⁴**.

Претежни дио РС увоза, у првом полуугодишту 2009. године, односи се на увоз хране и живих животиња- 15,5%, минералних горива, мазива и сродних производа- 21,1% и машина и транспортних средстава. Захваљујући модернизацији и проширењу производног програма *Рафинерије уља Модрича*, као и повећању пласмана њихових производа на међународна тржишта, **релативно учешће извоза минералних горива, мазива и сродних производа у структури укупног РС извоза, у посматраном периоду биљежи међугодишњи раст од 12,7 процентних поена¹⁵**.

III РЕАЛНИ СЕКТОР

3.1 Бруто домаћи производ у 2008. години

БДП РС је, у 2008. у односу на претходну годину, остварио реални раст од 5,7% , док је исти индикатор на нивоу БиХ у посматраном периоду забиљежио раст од 5,4%. Иако је у 2008. у односу на 2007. годину дошло до успоравања раста домаће привреде (*успорење раста БДП-а РС износило је 0,5 а БДП-а БиХ 1,4 процентна поена*), остварене стопе раста и даље превазилазе просјечан економски раст земаља региона који, у посматраном периоду, износи 5%.¹⁶ Ако се узме у обзир да је у 2008. години свој данак узела и свјетска финансијска и економска криза, остварени реални раст домаћег БДП-а може се сматрати веома значајним.

Као **основни разлози благог успорења раста домаће економије у 2008. години могу се издвојити инфлаторни притисци¹⁷, успорење грађевинске експанзије, негативни ефекти свјетске економске и финансијске кризе** који су се почели испољавати у посљедњем кварталу, у виду смањења расположивог дохотка, приватне и инвестиционе потрошње, контракције извозно орјентисаних активности узроковане смањењем наруџби из иностранства те **мањи прилив средстава у БиХ по основу текућих трансфера из иностранства¹⁸**.

13. Стандардна међународна трговинска класификација.

14. Остварени суфицит је логична посљедица афирмације домаће привреде као сировинске базе за економски развијене земље. Међугодишњи пад вриједности у оквиру овог одсјека износи 49,8%.

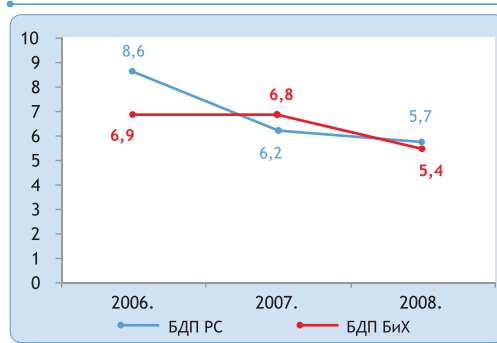
15. У првих шест мјесеци 2008. године, учешће извоза минералних горива, мазива и сличних производа у структури укупног извоза износило је 8,5%. У истом периоду текуће године, ово учешће износи 21,2%.

16. Аритметички просјек остварених реалних стопа раста БДП-а земаља региона у 2008. години је 5%, а по појединим земаљама износи: Македонија 5%, Србија 6,1%, Бугарска 6%, Румунија 7,1%, Хрватска 2,4% и Словенија 3,5%.

17. Годишња инфлација, мјерена СРП, у 2008. години у РС износила је 7,2 а у БиХ 7,4%, док је вриједност истог индикатора у 2007. години износила 1,1% за РС и 1,5% на нивоу БиХ

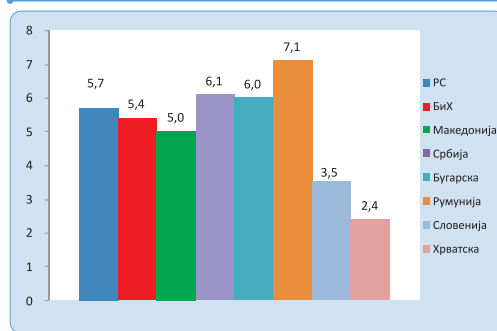
18. У 2008. години, међугодишњи пад текућих трансфера из иностранства износи 6,7%.

Графикон 6: Стопе реалног раста БДП-а у %

Извор: РЗС РС и БХАС

Графикон 7: Остварени реални раст БДП-а у 2008. години

Извор: РЗС РС и државне статистике

У 2008. години настављен је тренд раста БДП-а по глави становника тако да је овај индикатор за РС износио 5.891 КМ, БиХ- 6.435 КМ што у односу на 2007. годину представља повећање од 15,4%, односно 13,6%.

Највеће учешће у БДП-у РС у току 2008. године оствариле су трговина и пољопривреда, а највеће учешће у БДП-у БиХ биљеже трговина и прерађивачка индустрија.

Привредна структура Српске у 2008. години још више је помјерена у корист услужних дјелатности (+3 процентна поена) у којима водеће мјесто заузима трговина (повећање учешћа трговине у БДП РС у 2008. у односу на претходну годину износи 1,7 процентних поена). Супротно трговини, пољопривредна производња и прерађивачка индустрија Српске су, у истом периоду забиљежиле смањење учешћа у БДП-у од 1 п.п., односно 0,5 процентних поена.

За разлику од РС, у БДП-у БиХ у 2008. у односу на претходну годину дошло је до равномјерног повећања учешћа производних и услужних дјелатности (за око 1 процентни поен)¹⁹, те је економија БиХ у 2008. години задржала релативно исту структуру из 2007. године.

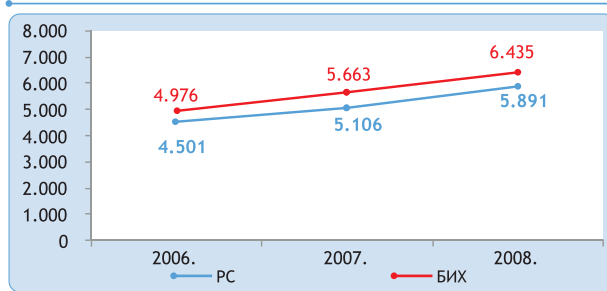
У РС је у 2008. у односу на претходну годину дјелатност вађења руда и камена остварила раст бруто додате вриједности (БДВ) од 34,4%, док су дјелатности трговине и грађевинарства забиљежиле раст БДВ-а од 31,8%, односно 27,5%. Ако се ове дјелатности (дјелатности С, G и F) посматрају на нивоу БиХ може се видјети да су у посматраном периоду, такође, оствариле раст бруто додате вриједности (видјети Табелу 3).

Привредни раст Српске у 2008. години заснован је на услужним дјелатностима од којих се издваја трговина. Међу производним дјелатностима и њиховом доприносу расту БДП-а РС, у посматраној години, издвајају се грађевинарство и прерађивачка индустрија. Највећи допринос расту БДП-а БиХ у 2008. години, такође дале су услужне дјелатности, а од производних дјелатности, као и код РС, издвајају се прерађивачка индустрија и грађевинарство.

Доминантност услужног сектора удомаћој економији може се видјети и ако се изврши агрегација учешћа појединих дјелатности у припадајуће им секторе (видјети Графикон 9).

Из Графикана 9 може се видјети да је БДП РС и БиХ у 2008. години заснован на услужним привредним дјелатностима (терцијарни сектор), а да је на другом

Графикон 8: БДП по глави становника, у КМ

Извор: РЗС РС и БХАС

Табела 1: Дјелатности са највећим учешћем у БДП-у, у %

Дјелатност	РС		БиХ	
	2007	2008	2007	2008
A Пољопривреда, лов и шумарство	12,5	11,5	8,0	7,4
D Прерађивачка индустрија	9,2	8,7	11,3	11,5
G Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	11,8	13,5	12,4	13,3
K Активности у вези с некретнинама	9,3	8,3	8,8	8,4
L Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	8,6	9,0	8,6	8,8
Производне дјелатности	33,1	32,9	29,6	30,6
Услугне дјелатности	48,3	51,3	52,4	53,5

Извор: РЗС РС и БХАС

Табела 2: Стопе раста појединих дјелатности, у %

Дјелатност	РС		БиХ	
	2007	2008	2007	2008
A Пољопривреда, лов и шумарство	3,9	6,1	7,2	5,6
C Вађење руда и камена	9,5	34,4	20,9	19,1
E Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом и водом	-7,2	26,9	-10,1	34,3
F Грађевинарство	51,9	27,5	31,6	26,9
G Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	-9,7	31,8	7,0	22,5
Производне дјелатности	18,6	14,6	17,7	17,4
Услугне дјелатности	2,9	22,4	9,3	16,0

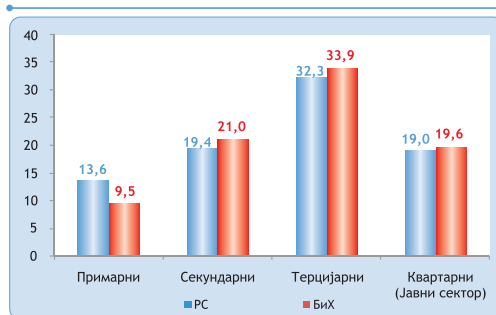
Извор: РЗС РС и БХАС

Табела 3: Дјелатности са највећим доприносом номиналном расту БДП-а, у процентним поенима

Дјелатност	РС		БиХ	
	2007	2008	2007	2008
D Прерађивачка индустрија	3,4	0,8	3,2	1,8
F Грађевинарство	2,1	1,5	1,3	1,3
G Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	-1,4	3,8	0,9	2,8
L Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	2,0	1,7	1,4	1,4
N Здравствени и социјални рад	0,7	2,0	0,6	1,2
Производне дјелатности	5,9	4,8	5,1	5,1
Услугне дјелатности	1,6	10,8	5,1	8,4

Извор: РЗС РС, БХАС и калкулације ИРБРС

Графикон 9: Агрегирана структура привреде²⁰ у 2008. год., у % БДП-а

Извор: РЗС РС, БХАС и калкулације ИРБРС

19. Производне и услужне дјелатности не чине 100% од вриједности БДП-а те на његову вриједност, поред њих, утичу још и FISIM (-), порези на производе и услуге (+) и субвенције (-)

20. Садржај сектора по дјелатностима: Примарни А,В и С; Секундарни D, Е и F; Терцијарни G, H, I, J и K; Квартарни L, M, N и O

мјесту по основу учешћа у БДП-у прерађивачки сектор (секундарни).

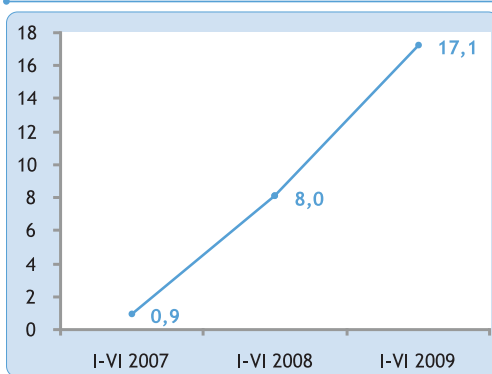
3.2 Индустијска производња РС у периоду I-VI 2009. године²¹

Индустијска производња РС у првом полугодишту 2009. године остварила је раст од 17,1% (г/г), што, у односу на исти период прошле године, представља убрзање раста од 9,1 процентних поена. Остварена стопа раста у РС у посматраном периоду представља највишу остварену стопу раста индустијске производње међу земљама региона²².

Убрзање раста обима производње у периоду I-VI 2009. у односу на исти прошлогодишњи период карактеристично је и за сектор прерађивачке индустрије (+30,5 процентних поена). Као основни фактори убрзања раста прерађивачке индустрије издваја се повећање производња у њеним следећим областима: *Производња кокса и деривата нафте (+5.025,3%), Производња осталих саобраћајних средстава (+938,8%) и Производња хемикалија и хемијских производа (+188%).* У истом периоду (I-VI 2009/I-VI 2008) **сектор производње и снабдијевања ел. енергијом, гасом и водом је забиљежио експанзију од 11,9% (успорење раста у посматраном периоду од 9,9 п.п.) а сектор вађења руда и камена, пад обима производње од 18,3%.** Као основни разлози пада обима производње у сектору вађења руда и камена, у посматраном периоду, могу се навести успорење раста производње у сектору ел. енергије који као инпуте за производњу у термоелектранама користи производе рударства, као и свјетска економска криза која је утицала на смањење производње у металском сектору Српске²³ који, такође, као инпуте за производњу користи производе сектора вађења руда и камена.

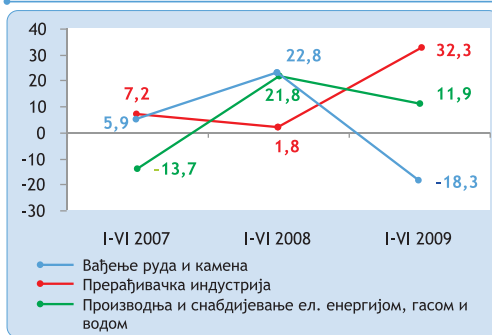
Ако се посматрају претежно извозне гране прерађивачке индустрије РС (видјети Графикон 12) може се закључити да нити домаћа економија није остала имуна на дешавања у свјетској привреди и да су се посљедице свјетске финансијске и економске кризе у првом полугодишту 2009. године почеле осјећати и у Српској²⁵. Као резултат претходно наведеног, у посматраном периоду, *Прерада и производи од дрвета и плуте* забиљежила је пад производње од 37,6% (г/г), док је контракција производње у областима *Производња основних метала* и *Производња намјештаја и сличних производа* износила 55,9% (г/г) односно 34,9% (г/г).

Графикон 10: Стопе раста индустрије у %, г/г

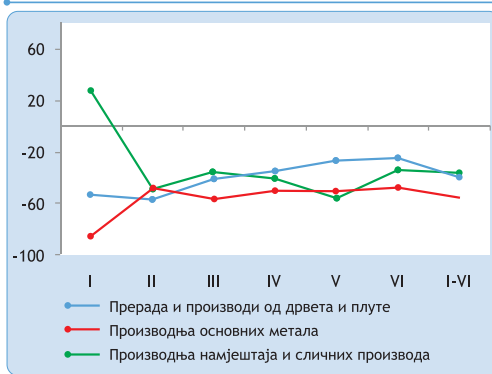
Извор: РЗС РС

Графикон 11: Стопе промјена индустријских сектора у %, г/г

Извор: РЗС РС

Графикон 12: Међугодишња промјена вриједности производње у одабраним дјелатностима прерађивачке индустрије²⁵ по мјесецима, у %

Извор: РЗС РС

21. Не постоји статистичко обухватање индустријске производње на нивоу БиХ

22. У периоду I- VI 2009 а у односу на исти период 2008. године ФБиХ остварила је пад индустријске производње од -10,4%, док су пад индустријских производње у истом периоду доживјеле и Србија (-17,4%) и Хрватска (-10,2%)

23. У првом полугодишту 2009. а у односу на исти период 2008. године производња основних метала у РС мања је за око 56%, док је у истом посматраном периоду у области производње металних производа, осим машина у Српској забиљежен пад производње од око 35%.

24. Подаци међугодишње промјене вриједности производње у одабраним дјелатностима прерађивачке индустрије, по мјесецима дати су у Статистичком анексу (табела 6)

25. За више информација о спољнотрговинској размјени РС и БиХ погледати прво поглавље Економског монитора ИРБРС (У фокусу)

3.3 Грађевинска активност РС у периоду I-VI 2009. године²⁶

Прво полугодиште 2009. године обиљежило је наставак експанзије грађевинског сектора Српске те је, у истом периоду, остварен раст од 6,5% (г/г). Међутим, у односу на прво полугодиште 2008. године вриједност извршених грађевинских радова у РС биљежи успорење раста од 6,5 процентих поена. Истовремено, извршени ефективни часови на грађевинским радовима забиљежили су супротан тренд, односно пад од 5% (г/г), што упућује на повећање продуктивности грађевинских предузећа.

Посматрано по мјесецима, евидентно је да грађевинска активност Српске у првом полугодишту 2009. године биљежи изражене осцилације (видјети Графикон 14). Након међугодишњег пада у фебруару услиједио је тренд континуираног повећања грађевинске активности. Испоњени тренд био је спорији у односу на исти из 2008. године.

Као главни разлог успорења грађевинске активности РС у првом полугодишту 2009. године издваја се негативни утицај свјетске финансијске и економске кризе на овај привредни сектор, који се манифестовао кроз отежани приступ финансијским средствима (прије свега кредитним) како инвеститора и извођача радова, тако и купаца њихових финалних производа. У прилог овоме говори и чињеница да је у првом полугодишту 2009. у односу на крај 2008. године забиљежен благи пад одобрених стамбених кредита грађанима од стране банкарског сектора РС у износу од око 166 хиљада КМ или -0,03%²⁷. Истовремено, грађевинска оператива била је, углавном ангажована на финализацији раније започетих радова и склопљених пословних аранжмана.

3.4 Тржиште рада

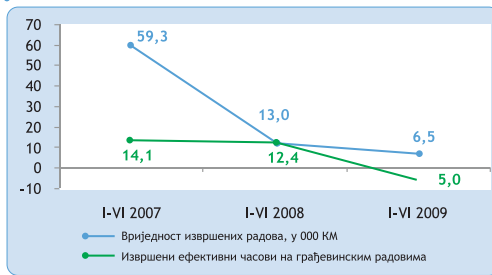
3.4.1 Незапосленост

У 2009. години **зауостављен је тренд смањења незапослености у РС**. Просјечан број незапослених лица према званичној евиденцији Завода за запошљавање РС у првих шест мјесеци 2009. године износио је 137.288²⁸ што представља **повећање од 0,2%** у односу на исти период 2008. године. **У ФБиХ, исти показатељ у првој половини 2009. године биљежи супротно кретање**, односно контракцију од 3,0% (г/г).

Слична кретања на тржишту рада потврђују и подаци ЗЗЗРС о броју незапослених лица брисаних са евиденције ради запослења²⁹, према којима је, у првој половини 2009. године овај број мањи за 506 особа у односу на исти период прошле године.

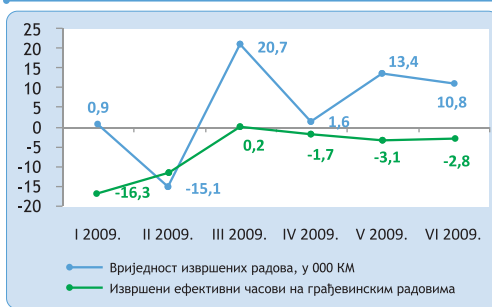
Подаци међународно упоредиве *Анкете о радној снази*³⁰, такође указују на повећање незапослености у РС, према којој је у 2009. години **стопа незапослености већа за 0,9 процентних поена** у односу на 2008. (види Табелу 4).

Графикон 13: Стопе промјена у грађевинарству Српске, у %

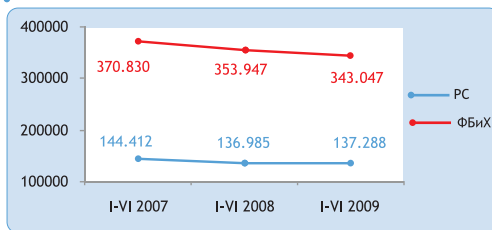
Извор: РЗС РС

Графикон 14: Стопе промјена у грађевинарству по мјесецима, у %

Извор: РЗС РС

Графикон 15: Кретање броја незапослених у РС и ФБиХ

Извор: ЗЗЗРС, ФЗЗЗ ФБиХ и калкулације ИРБРС

Табела 4: Стопа незапослености у РС према АРС

Опис	2008	2009
Република Српска	20,5	21,4

Извор: РЗС РС

26. Због чињенице да не постоји статистичко праћење грађевинске активности на нивоу БиХ анализирана је само грађевинска активност РС

27. Агенција за банкарство РС

28. Калкулација ИРБРС на основу мјесечних података ЗЗЗРС.

29. Просјечан број незапослених лица брисаних ради запослења у РС је износио 1.952 лица у првој половини 2009. и 2.458 лица у првој половини 2008.

30. Анкета се врши према методологији Међународне организације рада (International Labour Organization-ILO) и спроводи се једном годишње.

Тржиште рада РС карактерише и пад запослености. У марту 2009. године, број запослених лица је износио 255.303³¹ и представља **смањење овог индикатора за 1,4% (г/г).** У наредној табели приказане су дјелатности које су забиљежиле највећи и најмањи раст запослених.

Највећи раст запослености евидентан је у сектору грађевинарства (види Табелу 5), који је у складу са експанзијом грађевинске активности РС у К1 2009.

године³². Међутим, постоји бојазан да се очекивано смањење инвестиција, до краја 2009. негативно рефлектује на грађевинарство, а тиме и на број радника у овом сектору. С друге стране, **иако је прерађивачка индустрија забиљежила позитивна кретања³³ у првом кварталу 2009. године, видљив је значајан пад запослених у овој области** који у структури укупно запослених чине око 20% радника. Ово се може објаснити чињеницом да је контракција активности у појединим радно интензивним гранама прерађивачког сектора, изазвана кризом, довела до смањене кумулативне запослености у прерађивачкој индустрији. **Заустављена позитивна кретања на тржишту рада одраз су глобалних дешавања која су се рефлектовала и на домаћу економију, првенствено на реални сектор привреде.**

3.4.2 Плате и пензије

У првој половини 2009. године наставља се експанзија просјечних нето плата у РС. Просјечна нето плата у првом полугодишту 2009. године биљежи раст од 9,2% (г/г) и достиже износ од 787 КМ. Ипак, **евидентно је успорење раста нето плата у РС од 18 процентних поена** у односу на кретање овог показатеља у првих шест мјесеци 2008. године. Наиме, 2008. година је била у знаку изразитог раста плата у јавном сектору, посебно здравству, који је усљед економске кризе заустављен што је довело до споријег раста плата у првој половини 2009.

Почетак 2009. године у РС обиљежило је успоравање инфлаторних кретања. С обзиром на инфлацију мјерену индексом потрошачких цијена, која је у првих шест мјесеци 2009. године износила -0,1%, **просјечна нето плата у РС реално је расла 9,3%.**

Највећи појединачни допринос расту плата у РС потиче од сектора образовања и производње електричне енергије (види Графикон 17).

У наредном периоду нереално је очекивати даљу експанзију плата, посебно не у јавном сектору, с обзиром да се Влада РС, потписивањем аранжмана са ММФ-ом обавезала на ограничење примања буџетских корисника. Такође, треба напоменути да ребалансом буџета РС³⁴ за сада нису предвиђена умањења примања запослених и осталих буџетских корисника, те ће напори бити усмјерени на одржавање примања на досадашњем нивоу.

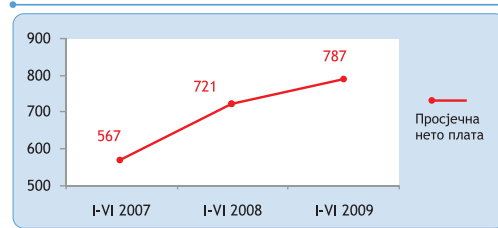
Пензије РС су у првој половини 2009. године задржале тренд раста из претходног периода (види Графикон 18). У првих шест мјесеци 2009. године,

Табела 5: Раст запослености по дјелатностима у РС

Дјелатности	III 2008/III 2009 (%)
Грађевинарство	9,5
Државна управа	5,6
Образовање	5,0
Прерађивачка индустрија	-4,8
Хотели и ресторани	-6,7
Остале комуналне, друштвене и личне услужне дјелатности	-21,7

Извор: РЗС РС и калкулације ИРБРС

Графикон 16: Кретање просјечне нето плате у РС у КМ

Извор: РЗС РС

Табела 6: Номинални и реални раст просјечне нето плате у РС

Опис	I-VI 2008/I-VI 2009 (%)
Номинални раст	9,2
CPI	-0,1
Реални раст	9,3

Извор: РЗС РС и калкулације ИРБРС

Графикон 17: Раст просјечне нето плате по секторима

Извор: РЗС РС

31. РЗС РС објављује податке о броју запослених два пута годишње, у марту и септембру.

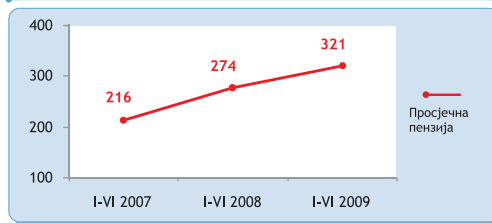
32. Вриједност грађевинских радова у марту 2009. године већа је за 20,7% у односу на исти период прошле године.

33. Прерађивачка индустрија је у првом кварталу 2009. године остварила раст од 22,1% (г/г).

34. У јулу 2009. године, Народна скупштина РС усвојила је ребаланс буџета РС за 2009. у износу од 1,6 милијарди КМ.

просјечна пензија у РС достиже ниво од 321 КМ уз повећање од 17,1% у односу на исти период претходне године. Раст пензија у РС је дјелимично резултат повећање изворних прихода Фонда ПИО, као посљедице примјене модела обрачуна пореза и доприноса по бруто принципу.

Графикон 18: Просјечне пензије у РС (у КМ)

Извор: Фонд ПИО и калкулације ИРБРС

IV ЦИЈЕНЕ И ФИНАНСИЈСКИ СЕКТОР

4.1 Цијене

У првих шест мјесеци 2009. године, међугодишњи раст општег нивоа цијена у РС добија негативни предзнак, односно долази до појаве дефлације³⁵ од 0,1%. Истовремено, на БХ нивоу забиљежена је инфлације од 0,3% (г/г)³⁶.

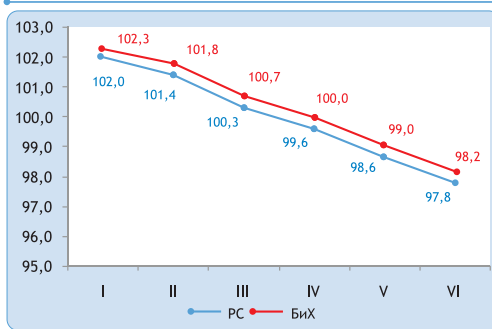
Пад куповне моћи и склоности ка потрошњи грађана иницирали су перманентно успоравање инфлаторних кретања у периоду I-VI 2009. године (види Графикон 19). У К1 2009. године, у односу на К4 2008., промет у РС трговинама на мало смањен је за 27,5%; у поређењу са К1 2008., за 11,9%. У таквим околностима, произвођачи и трговци прибјегавају снижавању цијена, на терет својих маржи, како би се избјегло гомилање залиха и, барем дјелимично, релаксирао удар на укупне приходе. Смањење обима привредне активности негативно се рефлектује на вриједност репродуктивне потрошње, што даје додатни импулс смањењу општег нивоа цијена.

Највећи појединачни допринос продубљивању дефлаторних кретања у периоду јануар- јун 2009. године, потиче од пада цијена превоза за 11,2% (г/г), што директно кореспондира са смањењем и стабилизацијом цијена енергената³⁷, током првог полугодишта.

У јуну мјесецу, РС се суочила са најоштријим међугодишњим падом цијена у региону од 2,2% (види Графикон 21). Након нулте инфлације у мају, у јуну и Евро зону је погодила дефлација. Јунско продубљивање дефлаторних кретања, највећим дијелом потиче од сезонског пада цијена пољопривредних производа.

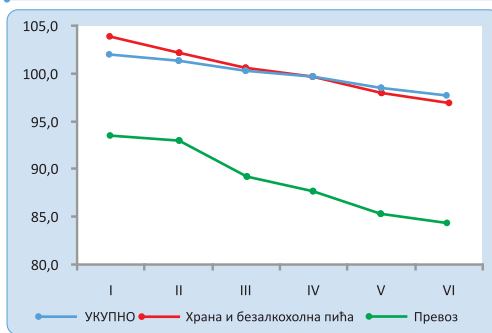
У овом моменту, страх од дугорочне дефлације је неоправдан³⁸. Наиме, постепени опоравак свјетске економије, који се очекује почетком наредне године,

Графикон 19: Међугодишњи индекс потрошачких цијена (CPI), РС и БиХ, у периоду I-VI 2009. године, по мјесецима

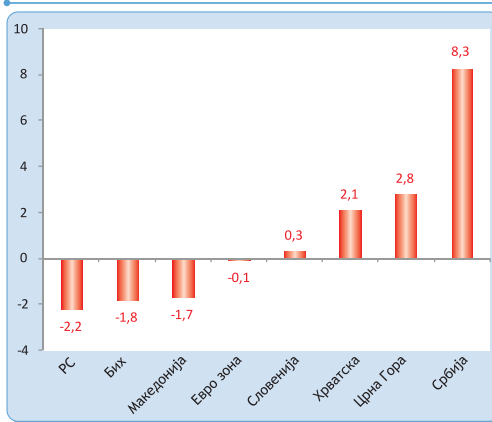
Извор: РЗС РС

Графикон 20: Однос кретања укупних цијена, цијена хране и безалкохолних пића и превоза, мјерен CPI (г/г), у првом полугодишту 2009. године, Република Српска

Извор: РЗС РС

Графикон 21: Инфлација у региону- стопа инфлације/ дефлације у јуну 2009. године, у %

Извор: РЗС РС и државна статистичка тијела

35. Дефлација је процес супротан од инфлације, с обзиром да представља тренд смањења општег нивоа цијена. Дугорочна егзистенција дефлације може изазвати хаос у привреди, јер у таквим околностима купци, одгађањем куповине у контексту очекивања још повољнијих цијена, утичу на смањење добит предузећа.

36. За мјерење промјене општег нивоа цијена користи се индекс потрошачких цијена (CPI).

37. У 2008. години, захваљујући рекордним цијенама енергената, највећи допринос интензивирању инфлаторних кретања потицао је, управо од раста цијена превоза- 12,5% (г/г).

38. У околностима које обликује и радикално мјења свјетска економска криза, веома је незахвално давати прогнозе, нарочито оне дугорочног карактера.

иницираће раст потражње за потрошним и репродуктивним добрима. У таквим околностима, можемо рачунати на “опоравак” цијена хране и енергената, односно интензивираће укупних инфлаторних кретања, која ће анулирати краткорочне ефекте дефлације.

4.2 Финансијска тржишта

4.2.1 Банкарски сектор

У другој половини 2008. године, каматне стопе на кредите континуирано су расле, и поред пада референтне камате ЕУ. **Прва половина 2009. године доноси мању корекцију активних камата на ниже** (види Графикон 22).

Иако је дошло до значајног смањења EURIBOR-а, са рекордних 5,448%³⁹ на 1,313%⁴⁰, пад активних каматних стопа у РС није у истој мјери пратио овај тренд. Камате су и даље остале на високом нивоу у поређењу са ЕУ. **Разлози задржавања високих камата у РС су недостатак новца на међународном тржишту и висок кредитни ризик земље.** С обзиром на нестабилност тржишта због финансијске кризе и чињеницу да се БиХ, па тиме и РС, сврстава у високоризичне земље, EURIBOR више не представља примарни фактор који одређује цијену капитала.

На нивоу БиХ камате на краткорочне кредите нису биљежиле значајније промјене у првих шест мјесеци 2009. године. С друге стране, **евидентне су флукуације камата на дугорочне кредите БиХ, као и њихово повећање у марту 2009. године** што се може објасити отежаним приступом дугорочним изворима капитала на свјетском тржишту у условима глобалне финансијске нестабилности.

У мају 2009. године, **Европска централна банка снизила је своју референтну камату на досад најнижи ниво од 1%.** Овим потезом се настоји помоћи рецесивној привреди и веома осјетљивом банкарском систему еврозоне⁴¹.

Укупни кредити у РС, у првом полугодишту 2009. године, остварили су повећање од 11,4% (г/г) и достигли износ од 3.625,4 милиона КМ уз успорење раста од 26,4 процентних поена.

Нижи степен експанзије кредита у РС, резултат је успорења потрошње и инвестиција условљених глобалном финансијском кризом. Успорена кредитна активност банака може се очекивати и у наредном периоду, с обзиром да се према прогнозама међународних институција опоравак свјетске привреде, па тиме и домаће, очекује тек у 2010. години.

Од почетка пласмана на кредитној основи до краја августа 2009. године, Инвестиционо-развојна банка је одобрила 307,3 милиона КМ путем шест кредитних линија⁴², што је приказано у Табели 7.

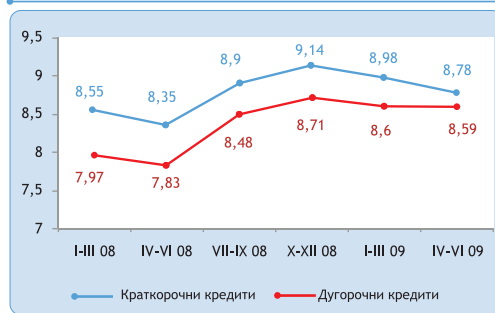
39. Шестомјесечни EURIBOR, стање на дан 9.10.2008. године, www.euribor.org.

40. Шестомјесечни EURIBOR, стање на дан 30.06.2008. године, www.euribor.org.

41. Треба напоменути да је привреда еврозоне ушла у техничку рецесију у другом кварталу 2008. године, и према подацима EUROSTAT-а у првом кварталу 2009. остварује пад БДП-а од 4,8% (г/г).

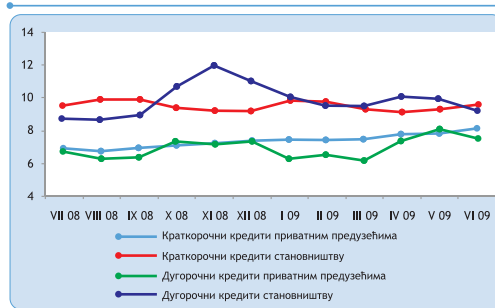
42. Измјена Правила пласмана уведена је и седам кредитна линија намјењена откупу потраживања, али она још увек није активна.

Графикон 22: Активне каматне стопе у РС (у %)

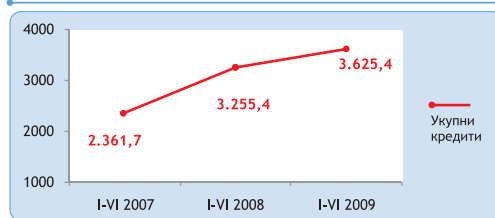
Извор: АБРС

Графикон 23: Активне каматне стопе у БиХ (у %)

Извор: ЦББХ

Графикон 24: Укупни кредити у РС (у милионима КМ)

Извор: АБРС

Табела 7: Преглед пласмана ИРБРС по кредитним линијама, период 01.04.2008. - 28.08.2009. године

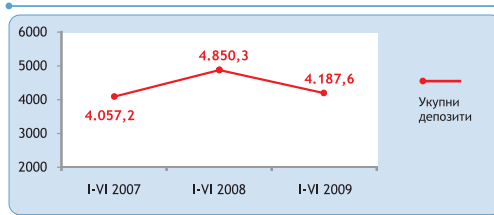
Кредитне линије	Износ у КМ
КЛ за поч.пословне активности	621.942,87
КЛ за микробизнис у пољопривреди	8.166.344,94
КЛ за пољопривреду	36.203.860,50
КЛ за предузетнике и предузећа	171.512.450,55
Стамбени кредити	77.954.540,01
КЛ за јединице локалне самоуправе	12.875.000,00
УКУПНО	307.334.138,87

Извор: ИРБРС

У условима када ефекти свјетске кризе не заобилазе нити РС, Инвестиционо-развојна банка посебно добија на значају. Својим контрацикличним дјеловањем доприноси ублажавању негативних посљедица кризе на економију РС. С тога је реално очекивати да ће ИРБРС у наредном периоду бити један од кључних носилаца опоравка и развоја домаће привреде.

Економска криза одразила се и на укупне депозите у РС, који су у периоду I-VI 2009. године остварили контракцију од 13,6% (г/г) и износе 4.187,6 милиона КМ. Отежени приступ изворима финансирања имао је за посљедицу пад депозита с обзиром да се привреда и становништво у већој мјери ослања на сопствену акумулацију из претходног периода.

Графикон 25: Укупни депозити у РС (у милионима КМ)

Извор: АБРС

У априлу 2009. године, Омбудсман за заштиту потрошача БиХ донио је 16 смјерница, које се тичу потрошачких кредита, од којих се три односе на каматне стопе, а остале на услове и моделе уговора о кредитима. Циљ је да се на основу датих смјерница кроз инспекције БХ банака утврде евентуалне неправилности или кршења уговора и уједно да се зауставе незаконита повећања камата. Кључно је да се утврди да ли су се банке придржавале Члана 54 Закона о заштити потрошача према којем потрошач мора бити упознат са свим обавезама које произилазе из уговора. Банке код којих буду утврђене неправилности суочиће се са новчаним казнама од 2.500 до 5.500 КМ.

У духу свјетске кризе, ЦББХ је у мају 2009. године донијела нове мјере којим се обезбјеђују додатна средства за финансирање реалног сектора. Наиме, смањена је стопа обавезне резерве на депозите орочене на период дужи од једне године са 10% на 7%. Другом мјером, депозити влада, намијењени за финансирање развојних програма, искључују се из основице за обрачун обавезне резерве.

У јуну 2009. године завршени су преговори између Агенције за осигурање депозита БиХ и ЕБРД о закључењу уговора којим ће бити осигурана кредитна линија у износу од 50 милиона евра намијењена повећању лимита осигураних депозита са 20.000 на 50.000 КМ. Грађани ће овом мјером бити више мотивисани да свој новац чувају у банкама што би требало позитивно да се одрази на повећање депозитне базе пословних банака. Очекује се да ће коначна одлука о закључењу уговора, по овој кредитној линији, бити донесена на Одбору ЕБРД, заказаном за 08. септембар 2009. године.

4.2.2 Берзе

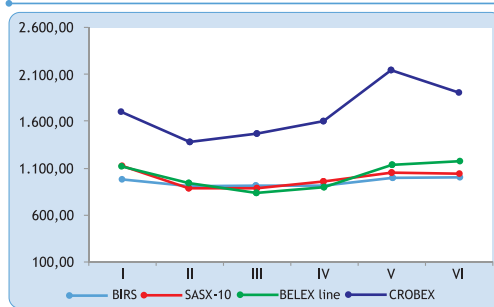
За разлику од другог полугодишта 2008. године, када је БИРС изгубио око 60% своје вриједности, у првом полугодишту 2009. тај пад је осјетно мањи и износи 3,1% вриједности са почетка године. Вриједност БИРС-а на крају јуна 2009. године (995,51 поена) мања је за 43,7% у односу на његову вриједност из истог мјесеца 2008. године (1.767,84 поена).

Током првог полугодишта, мјесечна вриједност БИРС-а кретала се на релативно уравнотеженом нивоу, што је, изузев CROBEX-а⁴³, карактеристично и за остале индексе из региона (види Графикон 26).

Прво полугодиште протекло је у знаку ниске ликвидности на домаћем тржишту капитала. Укупни промет на Бањалучкој берзи износио је око 89 милиона КМ, што је за око 66,9 милиона КМ или 42,9 % мање у односу на исти период 2008. године (види Графикон 27).

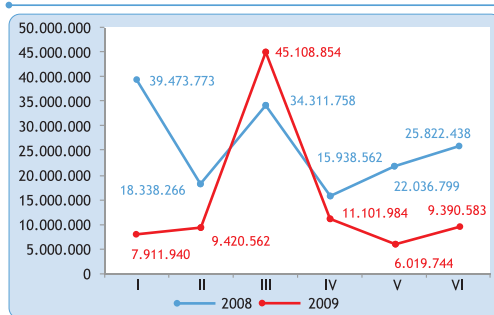
У структури укупног промета, оствареног у првом полугодишту 2009. године, блок послови

Графикон 26: Вриједност берзанских индекса у региону, у периоду јануар- јун 2009. године

Извор: Регионалне берзе

Графикон 27: Вриједност укупног промета на Бањалучкој берзи, у првих шест мјесеци 2008. и 2009. године, у КМ

Извор: Бањалучка берза

43. У мају мјесецу, CROBEX биљежи оштар раст у износу од 550,57 поена, у односу на април, да би, затим у јуну потоњу за 247,78 поена.

учествовали су са 1,32%⁴⁴, а послови преузимања са 52,88%. Пад учешћа блок послова у укупном промету директна је посљедица стагнације и успоравања укупних привредних активности, као и одлагања инвестиција. Око 82% вриједности остварених преузимања односи се на преузимање акција НЛБ Развојне банке АД Бања Лука од стране Нове Љубљанске банке ДД Љубљана, Република Словенија⁴⁵.

И у првом полугодишту ове године, **обвезнице су задржале статус изузетно атрактивног тржишног материјала. Промет обвезница достигао је вриједност од око 11,6 милиона КМ, што је за 291,3% веће од оствареног промета у првом полугодишту 2008. године**⁴⁶. Трговало се обвезницама емитената: *Balkan Investment Bank AD Banja Luka, Општина Лакташи, Република Српска- стара девизна штедња, Република Српска- обавезе добављачима 2, Република Српска- измирење ратне штете 1, Република Српска- измирење ратне штете 2* и НЛБ Развојна банка АД Бања Лука.

У периоду од 16. јануара до 13. маја 2009. године била је привремено обустављена трговина обвезницама РС, емитованим по основу дуга за ратну штету према добављачима и општим обавезама⁴⁷, јер је Уставни суд РС утврдио да одређене одредбе Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске нису у сагласности са Уставом Републике Српске. **Законом о измјенама и допунама Закона о утврђивању и начину измирења унутрашњег дуга Републике Српске предвиђено је да се обвезницама емитованим у смислу овог закона могу измирити доспјеле обавезе за порезе настале до 31. децембра 2007. године, а чија је наплата у надлежности РС**⁴⁸. Ступање на снагу овог Закона (13. мај) учинило је обвезнице РС емитоване по основу дуга за ратну штету веома атрактивним тржишним материјалом на Бањалучкој берзи.

У јуну мјесецу, ИРБРС је, користећи право прече куповине, докапитализовала Олимпијски центар Јахорина са 12,61 милиона КМ (78% вриједности треће емисије акција). Преостале акције, у вриједности од 3,31 милиона КМ, ИРБРС је купила у склопу отворене понуде на Бањалучкој берзи. Претходно, у фебруару мјесецу, ИРБРС је већ докапитализовала Центар са 10 милиона КМ, у оквиру друге емисије акција.

Током првог полугодишта 2009. године, вриједност тржишне капитализација на Бањалучкој берзи повећала се за 200 милиона КМ и достигла износ од 3,9 милијарди КМ (вриједност тржишне капитализације на дан 30. јун). Међутим, у поређењу са истим периодом прошле године, вриједност тржишне капитализације се "истопила" за додатних 28%.

Почетком јуна мјесеца⁴⁹, **ИРБРС је објавила јавни позив за изражавање заинтересованости за куповину акција предузећа из портфеља Фонда за реституцију.** Јавни позив се односи на акције Фонда у 341 предузећу. У складу са овим позивом, до сада је исказано интересовање за акције 125 предузећа путем берзанских посредника за куповину⁵⁰. Продаја се врши на слободном берзанском тржишту. У првом дану продаје (17.

44. У истом периоду прошле године учествовали су са 39,86%.

45. Нова Љубљанска банка ДД откупила је 9.389 акција или 18,0547% од укупно емитованих акција НЛБ Развојне банке Бања Лука за износ од 38.461.005,71 КМ (4.096,39 КМ по акцији). Ова трансакција је реализована у марту што је утицало на оштар раст промета, током овог мјесеца, у односу на остале мјесеце посматраног периода. Извор: Бањалучка берза

46. У вриједност оствареног промета обвезница у периоду јануар- јун 2009. године укључена је и вриједност Јавне понуде обвезница Општине Градишка, у укупној вриједности од 2.201.000 КМ. Понуда је успјешно окончана 13. фебруара. Извор: Бањалучка берза

47. То су слjedeће обвезнице: РС- обавезе добављачима 1, РС- обавезе добављачима 2, РС- измирење ратне штете 1, РС- измирење ратне штете 2, РС- опште обавезе.

48. Купци користе номиналну вриједност обвезница за измирење пореских обавеза, док исте стичу уз одређени дисконт.

49. Јавни позив је објављен 03. јуна и остаје отворен до краја септембра 2009. године.

50. Акције предузећа за које постоји интерес биће изношене на берзу сваког 1. и 15. датума у мјесецу.

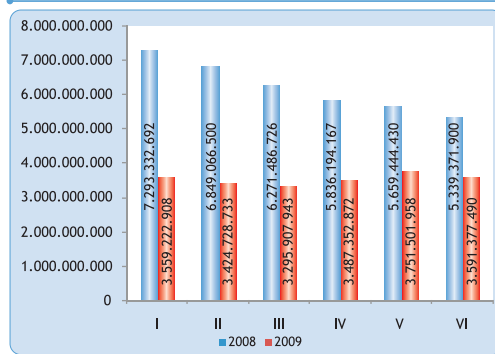
Графикон 28: Структура укупног промета на Бањалучкој берзи, у периоду јануар- јун 2009. године

Извор: Бањалучка берза

Трговало се обвезницама емитената: *Balkan Investment Bank AD Banja Luka, Општина Лакташи, Република Српска- стара девизна штедња, Република Српска- обавезе добављачима 2, Република Српска- измирење ратне штете 1, Република Српска- измирење ратне штете 2* и НЛБ Развојна банка АД Бања Лука.

Графикон 29: Вриједност тржишне капитализације на Бањалучкој берзи, у првих шест мјесеци 2008. и 2009. године, у КМ

Извор: Бањалучка берза

јула) реализоване су акције 34 предузећа за око 600.000 КМ. Другог дана продаје (5. август), предмет понуде били су пакети акција шест предузећа из портфеља Фонда. Реализоване су акције 5 предузећа, у укупној вриједности од 126.606 КМ.

4.3 Stand-by аранжман БиХ са ММФ-ом

У посљедних неколико година, привреда БиХ је доживјела снажан економски раст⁵¹, што је уз ефекте претходних реформи и повољног спољног амбијента довело до побољшања пословног окружења. Међутим, током 2008. године, домаћа економија се суочава са значајним макроекономским дебалансима и глобалним изазовима. Прву половину 2008. године, обиљежили су јаки инфлаторни притисци, праћени интензивним растом плата и погоршавањем спољнотрговинског дефицита. У другој половини 2008. године наступила је глобална финансијска и економска криза која је погоршала макроекономску ситуацију у БиХ, посебно у последњем кварталу.

Криза се значајно одразила на фискалну позицију БиХ што је довело до пада појединих категорија пореских прихода. У априлу 2009. године, приходи од ПДВ-а забиљежили су смањење од 18,1% (г/г), уз истовремени пад царинских прихода од 51,5% (г/г).⁵² С обзиром да се БиХ сврстава у земље чији је платни биланс високо зависан од дознака из иностранства, контракција текућих трансфера⁵³ могла би додатно да угрози постојеће стање домаће привреде кроз смањење текуће потрошње грађана.

У наведеним условима, власти БиХ су поред низа предузетих мјера за сузбијање ефеката кризе, успјешно окончале преговоре са ММФ-ом о новом stand-by аранжману⁵⁴, који је одобрен 8. јула 2009. године. Ријеч је о 36-мјесечном аранжману вриједном 1,2 милијарде евра намијењеном подршци привреди земље.

Да би били остварени циљеви програма, БиХ власти су обавезне да испуне сљедеће специфичне услове:

- редуковати потребе владе за финансирањем и довести јавне финансије на средњерочно одржив пут;
- ограничити плате у јавном сектору;
- подршка адекватној ликвидности и капитализацији банака;
- осигурати довољно екстерних финансија и оправдати повјерење.

Програм је дизајниран како би се очувао досадашњи континуитет валутног одбора и ублажио утицај нарушеног стања екстерног окружења, уз истовремено усвајање политика за рјешавање фискалног дебаланса и јачање финансијског сектора. Циљ програма јесте позиционирање економије БиХ на одрживе основе раста и приближавање Европској унији. Закључени аранжман са ММФ-ом је гарнација одржавања спољне ликвидности и очувања кредитног рејтинга земље што ће се позитивно рефлектовати на привлачење страних инвестиција. Испуњење услова из аранжмана, посебно оних који се односе на ограничење јавне потрошње, резултоваће ослобађањем дијела буџетских средстава за релаксацију удара кризе на реални сектор и финансирања конкретних развојних пројеката.

Средства ће бити уплаћивана у траншама, а ММФ ће вршити контролу испуњавања услова на кварталној основи од којих ће зависити исплата наредних транши. Средства прве транше већ су уплаћена ЦББХ у износу од 400 милиона КМ, од чега ће двије трећине бити алоциране ФБиХ, а једна трећина РС.

51. У периоду од 2003-2006. године БДП у БиХ је реално растао у просјеку око 6% годишње.

52. Према подацима Управе за индиректно опорезивање БиХ, у априлу 2009. године, ПДВ је износио 213,1 милиона КМ, а царине 32,4 милиона КМ.

53. У 2008. години, према подацима ЦББХ текући трансфери у БиХ износили су 3,6 милијарди КМ и забиљежили су пад од 6,6% (г/г). Свјетска банка процјењује пад ино-дознака земаља у развоју за 7,3% у 2009. години, а међу којима је и БиХ.

54. Посљедњи БиХ аранжман са ММФ-ом био је stand-by аранжман који је истекао у фебруару 2004. године.

V СТРАНЕ ДИРЕКТНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ⁵⁵

У првих шест мјесеци 2009. године, **укупне бруто стране директне инвестиције (СДИ) у Републику Српску износиле су 43,3 милиона КМ, што је око 17% свих СДИ у Босну и Херцеговину, у истом периоду⁵⁶.**

У првих шест мјесеци 2008. године, Република Српска привукла је укупно 99,7 милиона КМ бруто вриједности страних директних инвестиција, што значи да је **укупан износ реализованих СДИ, у истом периоду 2009. године, износио свега 43% прошлогодишњег износа.** Смањење прилива СДИ, великим дијелом, последица је негативних ефеката свјетске економске кризе на глобалне токове капитала, те се контракција СДИ подједнако осјетила и у осталим земљама региона. У периоду јануар- јун 2009. године, **вриједност СДИ у Србији биљежи међугодишњи пад од 47,85%⁵⁷, у Бугарској, од 52%⁵⁸, Румунији, 43%⁵⁹. У Хрватској, прилив СДИ у К1 2009. године био је мањи за чак 63,13% (г/г)⁶⁰.**

Када су у питању СДИ преко 100.000 КМ у РС, за првих шест мјесеци 2009. године, **најзначајније инвестиције односиле су се на: Италију (12,1 милиона КМ; 3 инвестициона пројекта), Словенију (10,9 милиона КМ; 4 инвестициона пројекта) и Србију (8,6 милиона КМ; 13 инвестиционих пројекта).**

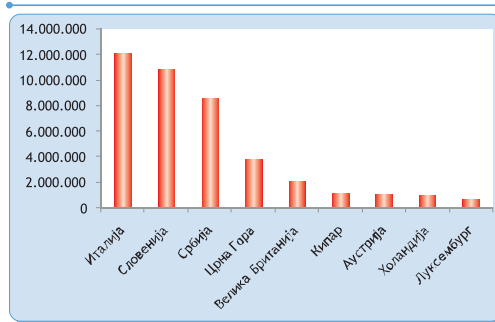
За исти период праћења, у 2009. години, **највише СДИ у РС реализовано је у секторе: индустрије (19,6 милиона КМ), трговине (10,1 милиона КМ) и телекомуникација (7,9 милиона КМ).** Највише инвестиционих пројеката било је, такође у секторима индустрије- 15, трговине- 15 и телекомуникација- 3. Појединачна инвестиција са највећом вриједношћу јесте инвестиција из Италије, у вриједности од око 10 милиона КМ, у сектору индустрије⁶¹. У периоду I-VI 2009 године **највише улагања реализовано је у област грађевинарства (11,7 милиона КМ), област прераде дрвета (3 милиона КМ) и прераде хране (1,2 милиона КМ).**

На нивоу БиХ, бруто стране директне инвестиције за првих шест мјесеци 2009. године су износиле 257,3 милиона КМ, а због смањења капитала у износу од 102,9 милиона КМ, нето СДИ износиле су 154,4 милиона КМ⁶².

У односу на исти период прошле године, када су укупне нето СДИ износиле 326,9 милиона КМ на БХ нивоу, **укупан нето износ реализованих инвестиција, у првом полугодишту 2009. године, мањи је за 52,7%.**

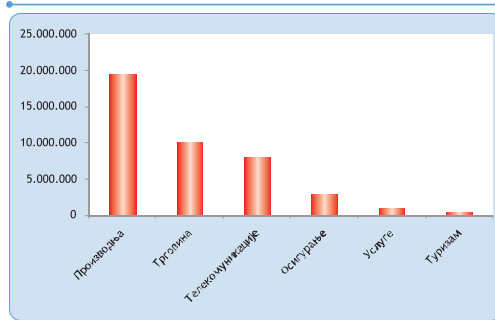
Када су у питању стране директне инвестиције преко 100.000 КМ у БиХ, у првих шест мјесеци 2009. године, **највећа вриједност инвестиција односила се на: Турску (88,8 милиона КМ), Хрватску (56,2 милиона КМ) и Словенију (30,6 милиона КМ).**

Графикон 30: Прилив СДИ у РС за првих шест мјесеци 2009. године, по земљама-улагачима

Извор: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

Графикон 31: Прилив СДИ у РС за првих шест мјесеци 2009. године, по дјелатностима - секторима

Извор: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

55. Кориштени подаци Министарства спољне трговине и економских односа БиХ.

56. Ако се у поређење узима само бруто износ свих инвестиција на нивоу БиХ.

57. Извор: Народна банка Србије

58. Извор: The Bulgarian National Bank

59. Извор: The National Bank of Romania

60. Извор: Хрватска народна банка (подаци о полугодишњем приливу СДИ у Хрватску још увјек нису јавно доступни.

61. Улагање у предузеће РС Инвест Плус д.о.о. Бања Лука

62. Нето вриједност СДИ подразумијева одузимање вриједности смањења капитала од укупне бруто вриједности СДИ, тј. узимају у обзир одлив страног капитала као резултат повлачења страних улагања или трансфера капитала босанскохерцеговачким пословним субјектима, као и смањења усљед покрића губитака у предузећима са страним капиталом

Посматрајући секторску дистрибуцију СДИ у БиХ⁶³ у периоду I-VI 2009. године, **највише инвестиција реализовано је у сектор индустрије (149,7 милиона КМ), трговине (54 милиона КМ) и телекомуникација (22,2 милиона КМ)**. Највише инвестиционих пројеката било је у секторима: индустрије- 40, трговине- 32 и услуга- 8.

Највећа појединачна инвестиција, у првој половини 2009. године на нивоу БиХ, односила се на улагање у производњу, односно фабрику „Sisecam soda Lukavac⁶⁴“ (*производња лаке и тешке соде и других производа од соде*). Ради се о инвестицији из Турске и њена вриједност је 79.5 милиона КМ.

63. Улагања преко 100.000 КМ

64. <http://sisecam.ba/index.php?page=o-kompaniji>

СТАТИСТИЧКИ АНЕКС

Табела 1: Спољнотрговинска размјена РС и БиХ, у 000 КМ

Република Српска	I-XII 2008.	I-III 2009.	I-VI 2009.	I 2009.	II 2009.	III 2009.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.
Извоз	1.921.817	387.700	783.430	99.453	137.325	150.937	125.593	121.047	148.824
Увоз	4.142.252	773.412	1.690.946	209.505	261.745	294.173	312.580	287.582	314.554
Обим робне размјене	6.064.069	1.161.111	2.474.376	308.958	399.070	445.110	438.173	408.629	463.378
Салдо робне размјене	-2.220.435	-385.712	-907.516	-110.052	-124.420	-143.236	-186.987	-166.535	-165.730
Покривеност увоза извозом у %	46,4	50,1	46,3	47,5	52,5	51,3	40,2	42,1	47,3
Босна и Херцеговина	I-XII 2008.	I-III 2009.	I-VI 2009.	I 2009.	II 2009.	III 2009.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.
Извоз	6.711.690	1.237.417	2.550.793	385.687	415.662	436.107	425.609	427.378	455.805
Увоз	16.286.056	2.793.461	5.957.117	816.255	941.830	1.027.479	1.080.058	1.010.380	1.065.421
Обим робне размјене	22.997.746	4.030.878	8.507.910	1.201.942	1.357.492	1.463.586	1.505.667	1.437.758	1.521.226
Салдо робне размјене	-9.574.366	-1.556.044	-3.406.324	-430.568	-526.168	-591.372	-654.449	-583.002	-609.616
Покривеност увоза извозом у %	41,2	44,3	42,8	47,3	44,1	42,4	39,4	42,3	42,8

Извор: РЗС РС; Агенција за статистику БиХ

Табела 2: Бруто додата вриједност и БДП РС у текућим цијенама

Дјелатности		Бруто додата вриједност (000 КМ)			Структура, %			Стопе раста, %	
		2006.	2007.	2008.	2006.	2007.	2008.	2007.	2008.
A	Пољопривреда, лов и шумарство	883.606	917.799	973.638	13,6	12,5	11,5	3,9	6,1
B	Рибарство	2.389	5.286	5.458	0,0	0,1	0,1	121,3	3,3
C	Вађење руде и камена	114.958	125.897	169.204	1,8	1,7	2,0	9,5	34,4
D	Прерађивачка индустрија	453.160	674.703	736.522	7,0	9,2	8,7	48,9	9,2
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	334.992	310.861	394.353	5,2	4,2	4,7	-7,2	26,9
F	Грађевинарство	262.040	398.131	507.483	4,0	5,4	6,0	51,9	27,5
	Производне дјелатности	2.051.145	2.432.677	2.786.658	31,6	33,1	32,9	18,6	14,6
G	Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	963.670	870.388	1.147.209	14,8	11,8	13,5	-9,7	31,8
H	Хотели и ресторани	272.453	116.669	117.846	4,2	1,6	1,4	-57,2	1,0
I	Саобраћај, складиштење и везе	451.205	458.122	547.779	6,9	6,2	6,5	1,5	19,6
J	Финансијско посредовање	155.680	197.385	220.849	2,4	2,7	2,6	26,8	11,9
K	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности од тога импутирана рента	507.227	686.143	704.359	7,8	9,3	8,3	35,3	2,7
L	Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	506.343	634.362	760.028	7,8	8,6	9,0	25,3	19,8
M	Образовање	202.647	232.610	320.249	3,1	3,2	3,8	14,8	37,7
N	Здравствени и социјални рад	204.975	247.462	391.344	3,2	3,4	4,6	20,7	58,1
O	Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	185.630	107.649	135.818	2,9	1,5	1,6	-42,0	26,2
	Услужне дјелатности	3.449.830	3.550.790	4.345.481	53,1	48,3	51,3	2,9	22,4
	Укупно по дјелатностима	5.500.975	5.983.467	7.132.139	84,6	81,4	84,2	8,8	19,2
	FISIM (минус)	97.594	146.377	182.251	1,5	2,0	2,2	50,0	24,5
	Укупно додана вријеност	5.403.381	5.837.090	6.949.888	83,1	79,4	82,1	8,0	19,1
	Порези на производе, услуге и увоз минус субвенције	1.095.411	1.513.895	1.518.617	16,9	20,6	17,9	38,2	0,3
	БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД У ТРЖИШНИМ ЦИЈЕНАМА	6.498.792	7.350.985	8.468.505	100,0	100,0	100,0	13,1	15,2
	Становништво-процјена средином године	1.443.709	1.439.673	1.437.477					
	Бруто домаћи производ по становнику, КМ	4.501	5.106	5.891					
	БДП - реални раст, %	8,6	6,2	5,7					

Извор: РЗС РС

Табела 3: Бруто додата вриједност и БДП БиХ у текућим цијенама

Дјелатности		Бруто додата вриједност (000 КМ)			Структура, %			Стопе раста, %	
		2006.	2007.	2008.	2006.	2007.	2008.	2007.	2008.
A	Пољопривреда, лов и шумарство	1.614.080	1.731.000	1.828.506	8,4	8,0	7,4	7,2	5,6
B	Рибарство	4.129	7.273	7.933	0,0	0,0	0,0	76,1	9,1
C	Вађење руде и камена	357.641	432.342	514.801	1,9	2,0	2,1	20,9	19,1
D	Прерађивачка индустрија	1.848.109	2.452.128	2.843.408	9,7	11,3	11,5	32,7	16,0
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	847.182	761.698	1.023.062	4,4	3,5	4,1	-10,1	34,3
F	Грађевинарство	802.501	1.055.947	1.340.212	4,2	4,9	5,4	31,6	26,9
	Производне дјелатности	5.473.642	6.440.388	7.557.922	28,6	29,6	30,6	17,7	17,4
G	Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	2.515.206	2.691.804	3.298.762	13,2	12,4	13,3	7,0	22,5
H	Хотели и ресторани	587.288	468.649	509.557	3,1	2,2	2,1	-20,2	8,7
I	Саобраћај, складиштење и везе	1.399.272	1.493.527	1.654.380	7,3	6,9	6,7	6,7	10,8
J	Финансијско посредовање	652.592	796.851	836.175	3,4	3,7	3,4	22,1	4,9
K	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности од тога импутирана рента	1.718.175	1.925.226	2.068.072	9,0	8,8	8,4	12,1	7,4
L	Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	1.600.570	1.866.652	2.178.044	8,4	8,6	8,8	16,6	16,7
M	Образовање	780.112	900.642	1.107.927	4,1	4,1	4,5	15,5	23,0
N	Здравствени и социјални рад	722.996	832.401	1.089.034	3,8	3,8	4,4	15,1	30,8
O	Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	454.212	424.993	481.359	2,4	2,0	1,9	-6,4	13,3
	Услужне дјелатности	10.430.423	11.400.745	13.223.310	54,5	52,4	53,5	9,3	16,0
	Укупно по дјелатностима	15.904.065	17.841.133	20.781.232	83,2	82,0	84,1	12,2	16,5
	FISIM (минус)	478.279	626.870	682.945	2,5	2,9	2,8	31,1	8,9
	Укупно додана вриједност	15.425.786	17.214.263	20.098.287	80,7	79,1	81,3	11,6	16,8
	Порези на производе, услуге и увоз минус субвенције	3.695.344	4.544.569	4.618.302	19,3	20,9	18,7	23,0	1,6
	БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД У ТРЖИШНИМ ЦИЈЕНАМА	19.121.130	21.758.832	24.716.589	100,0	100,0	100,0	13,8	13,6
	Становништво-процјена средином године	3.843	3.842	3.841					
	Бруто домаћи производ по становнику, КМ	4.976	5.663	6.435					
	БДП - реални раст, %	6,9	6,8	5,4					

Извор: БХАС

Табела 4: Секторски доприноси номиналном расту БДП-а, у процентним поенима

Дјелатности		РС		БиХ	
		2007.	2008.	2007.	2008.
A	Пољопривреда, лов и шумарство	0,5	0,8	0,6	0,4
B	Рибарство	0,0	0,0	0,0	0,0
C	Вађење руде и камена	0,2	0,6	0,4	0,4
D	Прерађивачка индустрија	3,4	0,8	3,2	1,8
E	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом и водом	-0,4	1,1	-0,4	1,2
F	Грађевинарство	2,1	1,5	1,3	1,3
	Производне дјелатности	5,9	4,8	5,1	5,1
G	Трговина на мало и велико, оправка моторних возила и предмета за личну употребу	-1,4	3,8	0,9	2,8
H	Хотели и ресторани	-2,4	0,0	-0,6	0,2
I	Саобраћај, складиштење и везе	0,1	1,2	0,5	0,7
J	Финансијско посредовање	0,6	0,3	0,8	0,2
K	Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности од тога импутирана рента	2,8	0,2	1,1	0,7
L	Државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање	2,0	1,7	1,4	1,4
M	Образовање	0,5	1,2	0,6	1,0
N	Здравствени и социјални рад	0,7	2,0	0,6	1,2
O	Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	-1,2	0,4	-0,2	0,3
	Услужне дјелатности	1,6	10,8	5,1	8,4
	Укупно по дјелатностима	7,4	15,6	10,1	13,5
	FISIM (минус)	0,8	0,5	0,8	0,3
	Укупно додана вриједност	6,7	15,1	9,4	13,3
	Порези на производе, услуге и увоз минус субвенције	6,4	0,1	4,4	0,3
	БРУТО ДОМАЋИ ПРОИЗВОД У ТРЖИШНИМ ЦИЈЕНАМА	13,1	15,2	13,8	13,6

Извор: Калкулације ИРБРС

Табела 5: Индекси индустријске производње РС

Индексни период	I-XII 2008.	I-III 2009.	I-VI 2009.	I 2009.	II 2009.	III 2009.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.
Базни период	Исти период претходне године								
Индустрија	114,2	106,2	110,6	112,5	106,2	105,5	100,5	122,9	199,6
C) Вађење руда и камена	135,6	113,8	118,6	110,1	122,2	104,9	109,6	79,3	106,7
D) Прерађивачка индустрија	105,8	96,7	103,8	106,6	103,0	111,2	105,1	138,2	254,2
E) Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом и водом	136,9	141,6	131,9	135,4	110,3	89,8	86,3	95,1	98,9

Извор: РЗС РС

Табела 6: Међугодишња промјена вриједности производње у одабраним дјелатностима прерађивачке индустрије, по мјесецима , у %

Дјелатност		2009							
		I	II	III	IV	V	VI	I-VI	
20	Прерада и производи од дрвета и плуте	-55,1	-56,7	-40,7	-34,7	-27,1	-25,1	-37,6	
27	Производња основних метала	-84,6	-49,1	-57,0	-50,9	-50,7	-47,4	-55,9	
36	Производња намјештаја и сличних производа	29,4	-47,6	-35,0	-40,4	-55,7	-33,6	-34,9	

Извор: РЗС РС

Табела 7: Грађевинска активност РС, индекси

Индексни период	I-XII 2008.	I-III 2009.	I-V 2009.	I 2009.	II 2009.	III 2009.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.
Базни период	Исти период претходне године								
Вриједност извршених радова, у 000 КМ	111,8	102,4	105,3	100,9	84,9	120,7	101,6	113,4	110,8
Број радника на грађевинским радовима	110,2	97,0	97,1	95,6	95,1	99,7	96,4	98,2	98,2
Извршени ефективни часови на грађевинским радовима	109,6	91,9	94,5	83,7	88,8	100,2	98,3	96,9	97,2

Извор: РЗС РС

Табела 8: Незапосленост у РС

Категорија	I-XII 2008	I-III 2009	I-VI 2009	I 2009	II 2009	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009
Број незапослених	135.102	136.550	137.288	134.798	136.642	138.210	138.061	137.847	138.170
Новопријављени на евиденцију	5.092	5.824	5.233	5.136	6.074	6.263	4.760	4.133	5.031
Укупно брисани са евиденције	5.521	4.324	4.614	4.012	4.204	4.757	4.978	4.625	5.106
Брисани са евиденције ради запослења	2.458	1.836	1.952	1.475	1.905	2.127	2.264	1.907	2.036

Извор: ЗЗЗРС

Табела 9: Просјечне нето плате по секторима у РС у КМ

Сектори	I-XII 2008	I-III 2009	I-VI 2009	I 2009	II 2009	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009
Укупно	755	789	787	771	813	781	786	773	794
A Пољопривреда, лов и шумарство	618	633	623	652	643	609	608	627	603
B Рибарство	680	668	684	616	697	672	681	711	697
C Вађење руде и камена	849	879	889	827	966	856	873	885	940
D Прерађивачка индустрија	490	519	521	506	530	520	518	523	525
E Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом и водом	828	931	929	898	977	917	922	919	942
F Грађевинарство	536	541	542	574	527	525	528	553	548
G Трговина, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	506	545	548	545	555	536	553	550	551
H Хотели и ресторани	457	488	491	530	470	474	477	489	514
I Саобраћај, складиштење и везе	758	734	771	616	777	779	780	831	803
J Финансијско посредовање	1219	1267	1266	1192	1310	1262	1268	1248	1278
K Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	639	631	634	599	648	631	648	657	608
L Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	1023	1085	1088	1067	1094	1091	1093	1079	1099
M Образовање	832	904	907	868	911	923	930	857	927
N Здравство и социјални рад	1109	1121	1063	1175	1179	1017	1004	1007	1002
O Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	582	650	645	637	662	651	637	638	648

Извор: РЗС РС

Табела 10: Просјечне нето плате по секторима у БиХ, у КМ

Сектори	I-XII 2008	I-III 2009	I-VI 2009	I 2009	II 2009	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009
Укупно	752	788	790	784	790	790	794	786	793
A Пољопривреда, лов и шумарство	660	665	660	685	659	653	655	657	651
B Рибарство	616	621	635	587	644	624	639	660	639
C Вађење руде и камена	741	801	802	800	813	789	803	802	803
D Прерађивачка индустрија	528	544	544	545	541	547	543	542	546
E Производња и снабдијевање ел. енергијом, гасом и водом	1042	1094	1100	1099	1077	1105	1109	1098	1110
F Грађевинарство	500	513	512	523	508	507	509	513	511
G Трговина, оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство	507	535	535	535	535	534	539	534	535
H Хотели и ресторани	492	519	522	536	513	509	516	529	530
I Саобраћај, складиштење и везе	875	913	909	887	940	911	908	903	902
J Финансијско посредовање	1244	1258	1276	1252	1265	1257	1296	1279	1301
K Активности у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности	712	747	742	752	749	739	741	747	726
L Државна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	1048	1121	1126	1107	1124	1130	1131	1130	1130
M Образовање	814	855	859	837	855	871	876	850	863
N Здравство и социјални рад	976	1018	1004	1050	1009	995	994	985	992
O Остале комуналне, друштвене и личне услужне активности	689	731	730	730	730	733	724	729	729

Извор: БХАС

Табела 11: Просјечне пензије у РС, у КМ

Период	I-XII 2008	I-III 2009	I-VI 2009	I 2009	II 2009	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009
Износ	294	322	321	323	322	321	321	321	321

Извор: Фонд ПИО РС и калкулације ИРБРС

Табела 12: Преглед кретања инфлације у РС, мјерена индексом потрошачких цијена- CPI

Индексни период	I-XII 2008.	I-III 2009.	I-VI 2009.	I 2009.	II 2009.	III 2009.	IV 2009.	V 2009.	VI 2009.	VII 2009.
Базни период	исти период претходне године									
УКУПНО	105,8	105,8	106,7	107,4	108,0	109,3	109,7	109,4	108,7	106,6
Храна и безалкохолна пића	110,4	110,6	112,3	112,0	113,0	114,5	114,7	113,5	112,1	109,0
Алкохолна пића и дуван	100,2	100,4	100,5	100,7	100,6	101,0	101,5	101,8	102,0	101,7
Одјећа и обућа	97,8	98,0	98,0	98,3	98,3	98,6	98,6	98,2	98,0	98,3
Становање, вода, ел. енергија, плин и други енергенти	103,9	103,8	104,2	109,4	109,5	110,0	110,5	113,6	113,6	107,5
Намјештај, кућански уређаји и редовно одржавање куће	101,4	101,5	101,5	101,6	101,3	101,5	101,8	102,2	102,4	102,8
Здравство	101,9	102,1	102,4	102,0	101,8	101,8	101,2	101,3	101,0	100,6
Превоз	111,0	110,4	112,0	112,2	114,4	118,9	120,5	118,2	116,6	113,0
Комуникације	105,5	105,4	105,5	105,4	105,4	103,7	103,7	103,6	103,6	103,6
Рекреација и култура	99,9	99,8	101,1	101,6	101,4	104,8	104,7	104,8	104,9	104,8
Образовање	104,5	104,5	104,1	104,1	104,1	104,1	104,1	104,1	101,5	101,5
Ресторани и хотели	101,7	102,1	102,5	103,4	103,8	104,3	105,5	105,7	106,3	106,2
Остала добра и услуге	101,6	101,6	102,0	102,4	102,6	102,7	103,0	103,0	103,2	103,3

Извор: ЗС РС

Табела 13: Активне каматне стопе у БиХ, у %

Категорија	XII 2008	I 2009	II 2009	III 2009	IV 2009	V 2009	VI 2009
Каматне стопе на краткорочне кредите приватним предузећима	7,42	7,44	7,46	7,53	7,74	7,85	8,10
Каматне стопе на краткорочне кредите становништву	9,14	9,80	9,69	9,27	9,07	9,28	9,64
Каматне стопе на дугорочне кредите приватним предузећима	7,36	6,32	6,59	6,20	7,35	8,19	7,57
Каматне стопе на дугорочне кредите становништву	10,93	10,01	9,50	9,33	10,05	9,91	9,27

Извор: ЦББХ

Припремио: Сектор за макроекономску анализу ИРБРС

Објављено: септембар 2009. године

Подаци кориштени у овој публикацији у највећем дијелу су преузети из екстерних извора. Инвестиционо-развојна банка Републике Српске не сноси никакву одговорност за евентуалну нетачност ових података, као ни за штету насталу кориштењем истих.

Copyright (c) Инвестиционо-развојна банка Републике Српске 2009. Сва права задржана.
